

**LANDELIJK ACTIEPLAN
ALFABETISERING AUTOCHTONEN**

Titel: Landelijk actieplan alfabetisering autochtonen
Auteur: Rob de Haas, senior opleidingskundig adviseur
Datum: december 2001
Opmaak: Tessa van Bree
Referentienummer: 68658.0v/r/01-001
Versie: 2
Redactie: Petra Schulte

CINOP

Pettelaarpark 1
Postbus 1585
5200 BP 's-Hertogenbosch
Tel: 073-6800800
Fax: 073-6123425
E-mail: info@cinop.nl
[HTTP://WWW.CINOP.NL](http://www.cinop.nl)

INHOUD

Inleiding

1	Landelijke mediacampagne 2002	2
1.1	Doel.....	2
1.2	Doelgroepen.....	2
1.3	Aanpak.....	2
1.4	Resultaten.....	3
1.5	Monitoring.....	4
1.6	Planning mediacampagne.....	4
1.7	Hoofdpijnen publiciteitscampagne 2002.....	4
1.7.1	Papieren en digitale/analoge communicatie.....	4
1.7.2	Regionale werkconferenties: discussie en handreikingen ter stimulering van alfabetisering van autochtonen.....	6
1.7.3	Ontwikkeling en beschrijving/visualisering ‘good practices’.....	6
1.7.4	Flankerende acties Bve Raad en de VNG.....	7
1.8	Middelenmix landelijke campagne alfabetisering autochtonen.....	7
2	Meerjarenplan alfabetisering autochtonen	10
2.1	Een digitaal portaal alfabetisering: site-ontwikkeling.....	10
2.2	Ontwikkeling van een raamwerk Functionele Geletterdheid.....	10
2.3	Inhoudelijke, kwalitatieve impuls alfabetiseringscursussen.....	11
2.4	Werkconferentie: ‘Lezen, schrijven en rekenen op de werkvloer’ en instrumentontwikkeling.....	11
2.5	Input voor meerjarenplan alfabetisering autochtonen in schema.....	12
3	Organisatie en uitvoering mediacampagne 2002 en meerjarenplan alfabetisering autochtonen	14
3.1	Stuurgroep.....	14
3.2	Sociale partners.....	14
3.3	Diverse departementen: gezamenlijke politieke verantwoordelijkheid: belang structureel interdepartementaal overleg.....	15
3.4	Landelijke belangengroepen van analfabeten.....	15

INLEIDING

Dit actieplan bestaat uit twee delen waaraan parallel zal worden gewerkt:

- een landelijke mediacampagne in 2002, gericht op de analfabete autochtonen en betrokken relevante intermediaire doelgroepen; deze campagne is in dit actieplan gedetailleerd uitgewerkt en voorzien van een kostenraming;
- een algemene beschrijving van een meerjarige aanpak voor de periode 2002 - 2006 ten behoeve van een duurzame impuls op het gebied van alfabetisering; met het oog op nog te voeren overleg met diverse actoren zijn hierbij geen begrotingsindicaties opgenomen.

1 LANDELIJKE MEDIACAMPAGNE 2002

1.1 Doel

Doel van deze campagne is tweeledig:

- 1 toename van het aantal aanmeldingen voor alfabetiseringscursussen (lezen, schrijven, rekenen, sociale vaardigheden, computercursus enzovoort);
- 2.a stimuleren van gemeentelijk educatief beleid rond alfabetisering autochtonen (vraagarticulatie en onderwijsaanbod);
- 2.b vergroting van het bewustzijn van de huidige situatie rond functionele ongeletterdheid bij direct betrokkenen in de sociale omgeving en relevante, professionele intermediairs (huisartsen, maatschappelijk werkers, opbouwwerkers, opticiens en anderen).

1.2 Doelgroepen

De doelgroepen zijn:

1. de analfabete autochtonen;
2. de direct betrokkenen in de sociale omgeving van de analfabete autochtonen;
3. de professionele intermediairs in de sociale omgeving van de analfabete autochtonen (huisartsen, maatschappelijk werkers, opticiensenzovoort)
4. Diegenen die binnen gemeenten verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van integraal educatief beleid en die bij ROC's verantwoordelijk zijn voor het onderwijsaanbod alfabetisering autochtonen

Ad 1: Eerder onderzoek geeft aan dat het hierbij gaat om jongeren (16-20 jaar) en ouderen (50+). Daarnaast zijn deze doelgroepen te onderscheiden in werkenden en niet-werkenden. Voor een juiste inzet van de diverse media zal hieraan voorafgaand onderzoek worden gedaan naar doelgroepspecificaties/-profielen.

1.3 Aanpak

Omdat de beoogde doelgroepen vaak hoge drempels moeten overwinnen alvorens ze de stap nemen om te reageren (bellen – intake op school – lessen volgen), zal gedurende een langere periode (mei – december 2002) regelmatig aandacht worden besteed aan het positieve effect van het kunnen lezen, schrijven en rekenen voor iedereen (redundantie van de boodschap is van belang om de vaak aarzelende doelgroep over de streep te krijgen). Hierbij zullen zowel landelijke als regionale tv en radio moeten worden ingezet ten behoeve van **positieve identificatie** door realistische, positieve ervaringen te tonen.

Bij de ontwikkeling van een spotje en/of een videoproductie is een face-to-face aanpak te verkiezen: mensen die in een interview vertellen over welke positieve invloed alfabetiseringscursussen voor hen hebben gehad. Daarbij moeten mensen in beeld komen met wie de doelgroep zich kan identificeren en zullen voorbeelden moeten worden uitgewerkt die passen binnen de wensgedachten van de doelgroep. Er zal samenwerking worden gezocht met regionale initiatieven als ETV (Educatieve tv regio Rotterdam), waarin middels een mix van media getracht wordt achterstandsgroepen te bereiken die geen gebruik maken van het reguliere onderwijsaanbod.

De inbreng van belangengroepen als de Stichting ABC en het Landelijk Nedwerk Nederlands voor de Educatie is hierbij van cruciaal belang.

In het meerjarenplan zal een meer fijnmazige benadering van de doelgroep in de verschillende regio's moeten worden uitgewerkt. De verantwoordelijkheid voor deze subtielere benadering ligt primair bij de gemeenten. In het meerjarenplan zullen instrumentaria en methodieken worden uitgewerkt ter facilitering van deze gemeentelijke verantwoordelijkheid.

Landelijke acties afstemmen met regionale/lokale initiatieven

De landelijke publiciteitscampagne wordt zo opgezet dat de in te zetten massamedia nieuwe impulsen geven aan regionale en lokale activiteiten op het gebied van werving en scholing van autochtone analfabeten.

In de landelijke campagne zal permanent verwezen worden naar een telefonische helpdesk (afstemming met huidige infolijn van het Landelijk Nedwerk Nederlands voor de Educatie 0800 – 023 44 44), met als doel om de opgeroepen sensibiliteit adequaat te kunnen behandelen. Afstemming met de BTG Educatie is hierbij cruciaal.

Ter voorbereiding op de inzet van landelijke media gericht op de analfabete autochtonen zullen in 2002, aanhakend bij reeds geplande/nog te plannen conferenties over de ontwikkeling van integraal educatiebeleid, inhoudelijke workshops worden gehouden rond het vraagstuk alfabetisering van autochtonen. Doelgroepen voor deze werkconferenties zijn de verantwoordelijke bestuurders van gemeenten (vaststellen en stimuleren van behoeften) en ROC's (organiseren van aantrekkelijk onderwijsaanbod).

Op grond van de intentieverklaring Educatie tussen OCenW en VNG zal hierover afstemming plaatsvinden met voornamelijk de VNG.

1.4 Resultaten

Op grond van gesprekken met direct betrokken actoren als de VNG en gemeenten, de Bve Raad en de ROC's, het ministerie van OCenW en andere ministeries, belangenpartijen, maar ook deskundigen in gedragsbeïnvloeding en massacommunicatie zullen voorafgaand aan de media-campagne kwantitatieve doelstellingen worden geformuleerd voor het beoogd aantal reacties op de campagne (aantal telefoontjes bij 0800 – 0234 444/reacties op de landelijke site).

Kwalitatieve en kwantitatieve resultaatmeting zal de komende periode worden opgenomen in een vervolg op de huidige educatiemonitor en na 2003 in een meer generiek monitoringssysteem worden geïntegreerd.

1.5 Monitoring

Om ervoor te zorgen dat de landelijke stuurgroep een goed beeld heeft van de werkzaamheden die onder haar verantwoordelijkheid worden uitgevoerd, lijkt het een goede zaak om zowel kwalitatieve als kwantitatieve aspecten van het aanbod alfabetisering autochtonen vanaf 2002 te monitoren. Om dit te realiseren is een nulmeting bij de ROC's noodzakelijk (zie 1.7.4). Daarbij zal voor de komende jaren gekeken worden naar aansluiting bij het vervolg op de educatiemonitor. Met het oog op de ontwikkeling van integraal educatiebeleid en de daarmee samenhangende wenselijkheid van harmonisering van verantwoordingssystematieken bij educatie, inburgering en reïntegratie, is te verwachten dat na 2003/2004 de voortgang rond alfabetisering van autochtonen zal worden opgenomen in een meer generieke monitoringssystematiek.

(Inzicht 1, verslag conferentie 'Analfabeten in beeld'(7 september 2001): vergroten van de bewustwording dat het alfabetiseringswerk aan autochtone Nederlanders in de verdrukking is geraakt.)

1.6 Planning mediacampagne

Ten behoeve van een goede afstemming tussen gemeenten en ROC's rond de vraag naar en het aanbod van alfabetiseringscursussen, spreiden we de inzet van landelijke media richting de analfabete autochtonen uit over de periode september - december 2002. Vanaf begin 2002 worden acties ondernomen richting de eerder vermelde intermediairs en direct betrokkenen in de sociale omgeving van de analfabete autochtonen.

In het meerjarenplan zal het gebruik van massamedia in 2003 e.v. overwogen worden.

Daarnaast pleiten de grote kosten die gepaard gaan bij de inzet van massamedia en het daarbij gewenste effect eveneens voor een accent ervan in het najaar van 2002.

1.7 Hoofdlijnen publiciteitscampagne 2002

1.7.1 Papier en digitale/analoge communicatie

Vanzelfsprekend zal op grond van vastgestelde doelen, doelgroepen, communicatieboodschappen, beschikbaar budget, enzovoort een consistent pakket rond communicatie worden opgesteld. Daarbij is het grove onderscheid tussen werkende en niet-werkende autochtone analfabeten naast jong-

volwassenen en volwassenen/ouderen van eminent belang voor het gebruik an de juiste communicatiemiddelen en -kanalen.

Op grond van beschikbare middelen zal een definitieve keuze worden gemaakt uit een mix van communicatiemiddelen per onderscheiden doelgroep (zie 1.8):

- Affiches
- Brochures/folders
- Videoproductie
- Thema-integratie in populaire (soap-)series, radio-uitzendingen op de kanalen die door de doelgroepen meest bekeken/beluisterd worden (in overleg met de Voorlichtingsraad, de VoRa)
- Waar mogelijk free publicity in de doelgroep aansprekende praatprogramma's/tijdschriften
- Helpdesk voor doorverwijzing/informatie
- Themanummers in vakbladen
- Redactionele artikelen in vakbladen/ en populaire tijdschriften
- Initiatieven gericht op de directe omgeving van de analfabete autochtonen
- Het spectrum aan middelen is in de middenmix per doelgroep uitgewerkt (zie pagina 7)

Relevante intermediairs in de directe sociale omgeving van de analfabete autochtonen, zijn:

- Familie, vrienden- en kennissenkring
- Gemeentebesturen, verantwoordelijk voor integraal educatiebeleid (educatief contract) en de aanbieders van alfabetiseringstrajecten, zoals ROC's/welzijnsinstellingen/volksuniversiteiten
- Professionele intermediairs op het gebied van zorg, welzijn, financiën, milieu en arbeid: HRM/PZ-functionarissen/opleidingsfunctionarissen bedrijven
- Regionale en landelijke belangenbehartigingsorganisaties als ABC, Landelijk Netwerk voor de Educatie, Stichting Alfabet, maatschappelijk werkers
- Politie
- Buurtopbouwwerkers
- Voetbalclubs
- Kien- en bingo verenigingen
- Muziektijdschriften
- Brede scholen
- Woningbouwverenigingen
- Enzovoort

1.7.2 Regionale werkconferenties: discussie en handreikingen ter stimulering van alfabetisering van autochtonen

Het 'meeliften' met bestaande werkconferenties rond integraal educatief beleid van gemeenten biedt mogelijkheden om de verantwoordelijken voor educatief beleid op gemeentelijk/intergemeentelijk niveau te ondersteunen bij:

- het formuleren van integraal, transparanter beleid voor een meer toegankelijke, laagdrempelige scholing van analfabete autochtonen, waaronder een communicatieplan en idee-uitwisseling/instrumentaria rond wervingsstrategieën en het bevorderen van de herkenning van de problematiek (onder meer door herkenningswijzers te produceren voor relevante intermediairs als maatschappelijk werkers, huisartsen en anderen);
- het versterken van de interactie en de afstemming tussen de vraag naar alfabetiseringscursussen en het aanbod door ROC's en andere instellingen (netwerkaanpak) teneinde meer maatwerk voor de analfabete autochtonen te kunnen bieden ('inkoop educatie');
- onderzoek naar doelgroepen analfabete autochtonen (bijvoorbeeld voor de vraagbepaling).

Goede praktijkvoorbeelden lenen zich bij uitstek als inspiratiebron voor het werken aan bovenstaande doelstellingen (zie 2.2.3). Daarnaast dienen deze regionale werkconferenties voor een goede afstemming tussen landelijke en regionale/lokale activiteiten op het gebied van alfabetisering in het algemeen en voor autochtonen in het bijzonder.

1.7.3 Ontwikkeling en beschrijving/visualisering 'good practices'

Goede praktijkvoorbeelden blijken buitengewoon inspirerend en stimulerend te werken bij vernieuwingsoperaties zoals het versterken van de regierol van gemeenten inzake educatiebeleid en intergemeentelijke samenwerking (zie publicatie inclusief cd-rom: *Concepten Talencentrum*, CINOP, 2001). Deze 'good practices' zijn zowel als publicatie maar zeker ook op cd-rom en op een site (van de VNG) uit te werken: daarbij valt te denken aan voorbeelden die we tijdens de eerdergenoemde conferentie hebben gezien (onder andere in Den Haag: Mondriaan College, Intergemeentelijk beleid en ROC's in Noord-Brabant, Brede School en ROC Midden-Brabant, het Bedrijf Kappa en het Baronie College).

De toepassingen van deze uitgewerkte 'good practices' zijn velerlei:

- als vertrekpunt bij workshops op diverse regionale en landelijke conferenties van de VNG, het BVE-veld enzovoort;
- als inspiratiebron voor individuele intermediairs die functioneren op de as vraag-aanbod alfabetisering autochtonen;
- als aanleiding voor een themanummer in bepaalde (vak-)bladen;
- gebundeld in een speciale uitgave voor landelijke conferentie.

Veelal zijn de goede praktijkvoorbeelden gebaseerd op initiatieven waarbij vanuit een gemeente diverse beleidsthema's als onderwijs, welzijn en sociale zaken goed op elkaar zijn afgestemd, gekoppeld aan samenwerking met belangengroepen en resulterend in concreet scholingsaanbod.

Daarnaast is bij onderzoek te denken aan kwalitatief onderzoek naar de doelgroep analfabete autochtonen (heterogeniteit en dergelijke) en kwantitatief onderzoek (aantallen per onderscheiden doelgroep/subdoelgroep). Dit soort onderzoeken zijn voor zowel marketing- als voor onderwijsdoelstellingen te overwegen.

1.7.4 Flankerende acties Bve Raad en de VNG

De Bve Raad heeft toegezegd dat zij onder haar leden, de ROC's, een inventarisatie zal verrichten omtrent de actuele stand van zaken rond alfabetiseringsonderwijs aan autochtonen (aantal cursisten, docenten, gebruikte materialen enzovoort).

De VNG zal, zodra de landelijke publiciteitscampagne formeel gestart is, een brief opstellen waarin zij al haar leden op de hoogte stelt van de campagne en het belang dat zij hecht aan het thema alfabetisering autochtonen. Deze brief heeft als doel dat gemeenten hiermee rekening houden bij de invulling van de contracten met ROC's wat de inkoop van educatie betreft.

1.8 Middelenmix landelijke campagne alfabetisering autochtonen

Doelgroep	Doel	Middelen	Periode	Kosten-Indicatie (in euro)
1. Analfabete autochtonen 2. De direct betrokkenen in hun sociale omgeving	Toename aantal aanmeldingen alfabetiseringscursussen	Aandacht in populaire tv-programma's, m.n. RTL 4, SBS 6, Yourin en Ned. 1 en 2 (praatprogramma's, films, nieuwsactualiteiten, muziek, sport enzovoort in overleg met de RVD) Affiche/poster (A2 -formaat, oplage 25.000) Media-inkoop regionale tv/educatieve tv Programmaontwikkeling voor regionale tv/radio Folders (2x: wegwijs en identificatie, oplage 50.000) Advertenties in voor doelgroep populaire tijdschriften, kranten, huis-aan-huisbladen, verenigingsbladen, landelijke	September – december 2002	€ 67.250,-- € 34.000,-- P.M. P.M. € 25.000,-- (incl. verspreiding) € 20.000,--

		sport- en muziekbladen enzovoort		€ 22.700, (voor productie) Media-inkoop P.M.
		Tv-spotje in overleg met de Voorlichtingsraad		

Doelgroep	Doel	Middelen	Periode	Kosten-Indicatie
3. Professionele intermediairs in de directe sociale omgeving van de analfabete autochtonen	Bewustwording en verbetering herkenning analfabetisme	Herkenningwijzer voor huisartsen, opticiens, audiciens, opbouwwerkers, kien- bingoleiders enzovoort Redactionele artikelen/themanummers in vakbladen Advertenties in landelijke vakbladen	Februari – december 2002	€ 11.500,-- P.M. € 19.500,--
4. Verantwoor- delijken voor integraal educatiebeleid in gemeenten en onderwijsaanbod in de ROC's		Uitwerking en presentaties goed practices regionale/lokale werving en scholing (incl. realisatie cd-rom/videoproductie) tijdens conferenties en seminars rond integraal educatiebeleid Ronde-tafelsessies gemeenten met intentie werving en scholing alfabetisering autochtonen VNG-brief gericht op inkoop alfabetiseringscursussen voor autochtonen in 2003 e.v. plus jaaroverzicht activiteiten rond thema alfabetiseren autochtonen Inventarisatie huidige stand van zaken onderwijsaanbod alfabetisering autochtonen bij de ROC's (door de Bve Raad)	Februari - december 2002	€ 5.750,00 € 2.250,00 VNG Bve Raad

		Voorbeelden alfabetiseringsonderwijs in ROC's op internationale dag van de alfabetisering en Europese dag van de talen		€ 7.000,--
		Good practices van lezen, schrijven en rekenen op de werkvloer/samenwerkings projecten rond alfabetiseringstrajecten gemeente-bedrijfsleven- onderwijs tijdens Week van het Leren		P.M.
Coördinatie en secretariaat				€ 35.000,--
Totaal				€ 249.950,--

(Inzicht 6, verslag conferentie 'Analfabeten in beeld' (7 september 2001): bestrijding van analfabetisme speelt zich af op internationaal, nationaal en regionaal niveau.)

2 MEERJARENPLAN ALFABETISERING AUTOCHTONEN

2.1 Een digitaal portaal alfabetisering: site-ontwikkeling

Een site is tegenwoordig hét medium om alle relevante informatie rond een specifiek onderwerp als Alfabetisering te geven en te verbinden. Naast actuele informatie over alfabetisering autochtonen biedt dit medium bij uitstek de gelegenheid om onderlinge communicatie tussen relevante intermediairs op te zetten en te onderhouden: de ambassadeurs (semi-analfabeten), stakeholders, contactpersonen, kortom: de mensen die moeten zorgen voor het sneeuwbaaleffect.

Bij het ontwerpen van de site zal rekening moeten worden gehouden met onder meer:

- de diverse doelgroepen (cursisten, sterk visueel ingesteld/docenten alfabetisering/coördinatoren alfabetisering/opleidingsfunctionarissen van bedrijven/ relevante regionale en nationale actiegroepen/ enzovoort);
- de hoofdonderwerpen;
- look- and feel: gebruiksvriendelijkheid;
- gekoppeld aan *Kennisnet*;
- onderhoud (technisch en inhoudelijk: bij het onderhoud van de site dient met rekening te houden met structurele kosten om de site niet alleen technisch te vernieuwen/bij te stellen, maar vooral inhoudelijk permanent actueel te houden);
- Gezien het feit dat alfabetisering autochtonen één domein is van educatie (naast NT2, beroepsoriëntatie, loopbaanontwikkeling, sociale vaardigheden en digitale vaardigheden) ligt het voor de hand om bij het functioneel ontwerp van de site direct af te stemmen met de site van de VNG.

2.2 Ontwikkeling van een raamwerk Functionele Geletterdheid

Het is uiteindelijk wenselijk om vanuit de KSE onderdelen te benoemen die, in een bepaalde samenhang, als deelcompetenties functionele geletterdheid kunnen worden aangeduid. Om deze activiteit verantwoord te kunnen uitvoeren, is het zinvol een Nederlands raamwerk Functionele Geletterdheid te ontwikkelen (denk daarbij aan lees-, schrijf-, en rekenvaardigheid, digitale vaardigheden, sociale vaardigheden, land en cultuur). Belangrijke documenten die hiervoor als uitgangspunt kunnen dienen, zijn met name *Framework Literacy* dat ontwikkeld is in het project *Equipped for the future* onder leiding van de NIFL (National Institute For Literacy, USA) en de vijf Europese niveaus van functionele geletterdheid (Max Goote Instituut).

Door het ontwikkelen van een gemeenschappelijk referentiekader over functionele geletterdheid ontstaat er een collectief begrip rond alfabetisme en is, naar verwachting, veel gericht beleid te voeren: een dergelijk raamwerk biedt houvast voor gemeenten (vraagbepaling), onderwijs (meer

maatwerk in alfabetiseringsonderwijs door het benoemen van KSE-onderdelen in gradaties van functionele geletterdheid), uitgevers (educatieve uitgaven) en onderzoek (kwalitatief en kwantitatief).

2.3 Inhoudelijke, kwalitatieve impuls alfabetiseringscursussen

Het is aan de gemeenten om in samenwerking met de ROC's en de branchevereniging, de Bve Raad, te zorgen voor een passend en aantrekkelijk, uitdagend cursusaanbod alfabetisering voor autochtonen. Aandachtspunten voor de Bve Raad, als branchevereniging voor de ROC's, die nader kunnen worden uitgewerkt in een meerjarenplan, zijn onder meer:

- beschrijving competenties functionele geletterdheid vanuit de kwalificatiestructuur educatie;
- Trainen van onderwijspersoneel op toepassing nieuwe didactieken, leermiddelen, gekoppeld aan de uitgangspunten van algemeen onderwijsvernieuwend ontwikkelingen als portfolio/EVC, assessment en de beginselen van het sociaal constructivisme (leren leren, samenwerkend/producerend leren enzovoort);

(Inzicht 3, verslag Conferentie 'Analfabeten in beeld' (7 september 2001): erkenning van heterogeniteit bij de doelgroep autochtone analfabeten.)

(Inzicht 8, verslag conferentie 'Analfabeten in beeld' (7 september 2001): extra aandacht voor autochtone analfabeten mag niet ten koste gaan van het onderwijs aan allochtone jongvolwassenen.)

- Deze activiteiten sluiten daarmee goed aan bij de politieke discussie die steeds meer het belang onderkent van het aanbieden van basisvaardigheden met het oog op de diverse rollen en daarmee samenhangende competenties van de individuele burger (burgerschapscompetenties, competenties startkwalificaties, doorstroomkwalificaties enzovoort).

(Inzicht 7, verslag conferentie 'Analfabeten in beeld' (7 september 2001): bij geletterdheid gaat het, los van het niveau van geletterdheid, om verschillende vaardigheden, zoals lezen, schrijven, rekenen, digitale vaardigheden, sociale vaardigheden enzovoort.)

2.4 Werkconferentie: 'Lezen, schrijven en rekenen op de werkvloer' en instrumentontwikkeling

In goed overleg en samenwerking met partijen als VNO-NCW, FNV, MKB en het ministerie van Economische Zaken zou ook op landelijk niveau, indien mogelijk gekoppeld aan bestaande initiatieven, aandacht moeten komen voor de herkenning van de ontoereikende geletterdheid van laaggeschoolde werknemers teneinde te voorkomen dat zij bij volgende reorganisaties en werkverschuivingen buiten het arbeidsproces vallen.

Bij gerichte aandacht op en discussie over dit thema zal moeten worden nagegaan in hoeverre er adequate instrumenten bestaan om ontoereikende geletterdheid te herkennen (herkenningswijzers, intake-instrumentaria) en te begeleiden (verwijzingsstructuur naar onderwijsaanbod in de regio). Relevante actoren daarbij lijken in ieder geval het Kenniscentrum EVC (eerder verworven

competenties), RWI (Raad voor Werk en Inkomen), de CWI (Centra voor Werk en Inkomen) en de ROC's.

Bijeenkomst UNESCO/OESO

Het is raadzaam om de landelijke inspanningen daar waar mogelijk te integreren in, te koppelen aan of af te stemmen met bestaande of op handen zijnde internationale ontwikkelingen op het gebied van alfabetisering, zoals een werkconferentie UNESCO/OESO.

2.5 Input voor meerjarenplan alfabetisering autochtonen in schema

Actie	Doelgroep	Doel	Met wie?	Periode
1. Site-ontwikkeling	Alle alfa-betrokkenen		CINOP i.s.m <i>Kennisnet</i> , Stichting Alfabeter	Maart - december 2002
2. Training van semi-analfabeten voor werving in eigen, directe omgeving (project 'Ambassadeurs Alfabetisering', Prisma Brabant)	Ervarings-deskundigen op gebied van alfabetisering, in staat om voorlichting te geven	(semi-) analfabeten motiveren voor lezen, schrijven en rekenen	Welzijnsinstellingen in de verschillende provincies	Januari – juni 2002
3. Ontwikkeling raamwerk Functionele Geletterdheid	Onderwijs	Verbetering beleid alfabetisering autochtonen	Max Goote instituut/RUG	Maart 2002 – maart 2003
4. Werkconferentie: 'Lezen, schrijven en rekenen op de werkvloer' (incl. criteria te ontwikkelen instrumenten/ goede praktijkvoorbeelden)	HRM-/PZ-functionarissen bedrijfsleven/ overheid	Vergroten van bewustzijn rond problematiek analfabetisme onder werkenden	VNO-NCW, FNV, EZ, MKB	bv. in de Week van het leren

5. Ontwikkeling & presentaties 'instrumenten ter ondersteuning van lezen, schrijven en rekenen op de werkvloer	Idem	Signalerings-functie en verwijzings-functie versterken ten behoeve van arbeids-participatie/ verbeteren maatwerk alfabetiserings-cursussen voor laaggeschoolde werknemers	CINOP/RUG	Vanaf 2003
6. Werkconferentie UNESCO/OESO: mogelijke Europese dimensies in Nederlandse aanpak?		Afstemming internationale initiatieven rond alfabetisering/ ideeën voor Europese aanbesteding	UNESCO/OESO	
7. Landelijke coördinatie			Stuurgroep en coördinatieteam LAPA	

3 ORGANISATIE EN UITVOERING MEDIACAMPAGNE 2002 EN MEERJARENPLAN ALFABETISERING AUTOCHTONEN

3.1 Stuurgroep

De stuurgroep Landelijk Alfabetiserings Platform Autochtonen (LAPA) heeft de volgende taken:

1. sensibiliseren behoefte alfabetiseringscursussen bij laagste, analfabete autochtonen (regie landelijke mediacampagne);
2. stimuleren ontwikkeling van educatief beleid bij gemeenten (regierol gemeenten rond educatief beleid);
3. ondersteuning van de kwaliteit van het onderwijsaanbod;
4. gericht onderzoek ten behoeve van kerntaken 1,2 en 3;
5. communicatie/dissimiatie.

(Inzicht 2, verslag Conferentie 'Analfabeten in beeld' (7 september 2001): structurele aandacht.)

In deze stuurgroep zitten de VNG, de Bve Raad en het ministerie van OCenW.

Naast de stuurgroep moet een coördinatieteam worden samengesteld: de stuurgroep is bestuurlijk, strategisch eindverantwoordelijk, het coördinatieteam is verantwoordelijk voor de afstemming en de daadwerkelijke uitvoering van de diverse activiteiten. Projectleider van het coördinatieteam is als secretaris verbonden aan de stuurgroep. Voor de uitwerking van de verschillende actielijnen zullen op grond van specifieke expertise verschillende werkgroepen worden geformeerd.

Relevante actoren die bij het meerjarenplan betrokken worden:

3.2 Sociale partners

Bij de verdeling van de doelgroep analfabete autochtonen is een onderscheid te maken tussen de groep werkenden en niet-werkenden. Structureel overleg tussen het platform en partijen als VNO-NCW/FNV/MKB en het ministerie van Economische Zaken is raadzaam, om het lezen, schrijven en rekenen op de werkvloer te stimuleren via één of meer gerichte actielijnen (bijvoorbeeld door ontwikkeling van intake-assessment en toetsinstrumenten voor de PZ-/HRM-functionarissen in de bedrijven).

3.3 Diverse departementen: gezamenlijke politieke verantwoordelijkheid; belang structureel interdepartementaal overleg

Gezien het feit dat ‘functionele geletterdheid van autochtonen’ een breed, ministerieoverstijgend thema is, lijkt interdepartementaal overleg voor de hand te liggen. De in dit overleg verkregen inzichten kunnen binnen het Landelijk Platform Alfabetisering Autochtonen worden besproken en, indien wenselijk, vertaald worden in aangescherpte en nieuwe projecten voor de door de departementen vertegenwoordigde aandachtsgebieden.

Daarmee komen we tegemoet aan de inzichten uit het overleg tussen de minister van OCenW en de vaste commissie voor onderwijs van de Tweede Kamer, waarin meerdere malen naar voren is gekomen dat het thema brede maatschappelijke aandacht verdient, en daarmee ten principale niet alleen een zaak is van het ministerie van OCenW, maar ook op rijksniveau.

3.4 Landelijke belangengroepen van analfabeten

Daar zij de doelgroep het beste kennen, zelfs vaak belichamen, is een goed contact met belangenbehartigende groepen als Stichting ABC en het Landelijk Netwerk Nederlands in de Educatie van grote waarde bij de keuze van geschikte media. We denken hierbij aan de vorm en inhoud van affiches, folders, videoproductie, de evaluatie van de infolijn, de gebruiksvriendelijkheid van de site, en dergelijke. Zij worden bij de uitwerking van de verschillende actielijnen betrokken.

Met deze opzet is het mogelijk om op landelijk niveau de volgende dimensies rond alfabetisering van autochtonen te integreren:

1. Regierol Educatie door gemeenten (VNG)
2. Onderwijsaanbod (Bve Raad)
3. Afstemming tussen de aandachtsgebieden van de diverse ministeries (zoals bestrijding sociale uitsluiting, verhogen van de tolerantiedrempel, gerichte scholing laaggeschoolde werknemers, professionalisering vrijwilligerswerk, versterking regionale expertisecentra en vormgeven aan een leven lang leren in het kader van Europees burgerschap.

Inzichten 4, 5 en 9, verslag conferentie ‘Analfabeten in beeld’ (7 september 2001): integrale en brede verantwoordelijkheid en bereidheid van rijksoverheid tot versterkte aanvatting van de bestrijding van analfabetisme.)

Rob de Haas, CINOP

In opdracht van het ministerie van OCenW, directie BVE